

Số: 809/BC-BKHĐT

Hà Nội, ngày 12 tháng 02 năm 2020

BÁO CÁO TÓM TẮT

Đánh giá ảnh hưởng của dịch do virus corona

Đối với phát triển kinh tế - xã hội Việt Nam

(Tài liệu phục vụ Hội thảo trực Chính phủ ngày 12 tháng 02 năm 2020)

Kính gửi: Thường trực Chính phủ

Thực hiện chỉ đạo của Thủ tướng Chính phủ tại văn bản số 138/VPCP-TH ngày 07 tháng 02 năm 2020 về việc đánh giá tác động của dịch viêm phổi cấp do virus Corona gây ra (có tên là Covid-19), cập nhật kịch bản tăng trưởng năm 2020 và đề xuất các giải pháp chỉ đạo, điều hành thực hiện các chỉ tiêu phát triển kinh tế - xã hội, Bộ Kế hoạch và Đầu tư đã chủ động làm việc với các tổ chức, hiệp hội, doanh nghiệp trong nước và nước ngoài ngày 11/2/2019 để lắng nghe ý kiến về thực trạng hoạt động sản xuất kinh doanh của các doanh nghiệp, giải pháp đề xuất hỗ trợ kịp thời cho doanh nghiệp ứng phó với bệnh dịch do virus Covid-19, cùng với đó là nghiên cứu ý kiến tại báo cáo của các Bộ: Công thương, Tài chính, Nông nghiệp và Phát triển nông thôn để tổng hợp, đánh giá ảnh hưởng của dịch đối với phát triển kinh tế - xã hội của Việt Nam. Bộ Kế hoạch và Đầu tư đã có văn bản số 111/BKHĐT-ĐTNN ngày 11/2/2020 gửi UBND các tỉnh, thành phố trực thuộc trung ương đề nghị hỗ trợ, tháo gỡ khó khăn cho các doanh nghiệp trong bối cảnh dịch Covid-19. Dưới đây xin báo cáo tóm tắt như sau:

I. DIỄN BIẾN TÌNH HÌNH DỊCH

Tính đến 8h00 ngày 12/02/2020, sau gần 2 tháng phát hiện, dịch đã lan ra 26 quốc gia, vùng lãnh thổ với tổng số ca nhiễm trên toàn thế giới là 44.793 người với 1.112 người tử vong. Việt Nam đã phát hiện 15 trường hợp mắc Covid-19, trong đó đã điều trị khỏi 07 người, chưa có bệnh nhân tử vong. So với dịch SARS (năm 2003) thì số lượng người nhiễm bệnh và chết tăng rất nhanh, vượt xa số ca nhiễm và tử vong do SARS¹.

Ngay khi dịch được ghi nhận tại Trung Quốc, Thủ tướng Chính phủ đã yêu cầu liên tục kiểm tra, cập nhật tình hình; đã ban hành nhiều văn bản chỉ đạo

¹ SARS: từ tháng 11/2002 đến tháng 5/2004 có 29 quốc gia và vùng lãnh thổ, khoảng 8.000 người nhiễm và 774 người tử vong.

manh mẽ, quyết liệt phòng chống dịch tại Việt Nam², yêu cầu không được chủ quan, không để dịch lây lan, phải coi việc phòng, chống dịch như “chống giặc”; huy động cả hệ thống chính trị phải vào cuộc. Ngày 01/02/2020, Thủ tướng Chính phủ đã có Quyết định số 173/QĐ-TTg công bố dịch viêm đường hô hấp cấp do chủng mới của vi rút Corona gây ra tại Việt Nam.

Đồng thời trước tình hình đó, Chính phủ, Thủ tướng Chính phủ đã chỉ đạo Ban Chỉ đạo Quốc gia, các cấp, các ngành thực hiện quyết liệt, đồng bộ các nhóm giải pháp, được đánh giá là mạnh mẽ hơn so với khuyến cáo, để phòng, chống và kiểm soát hiệu quả dịch.

Nhận định chung là diễn biến tình hình dịch viêm phổi cấp Covid-19 diễn ra rất nhanh, nghiêm trọng, phức tạp, khó lường và chưa dự báo được đỉnh dịch, thời điểm kết thúc, quy mô và phạm vi tác động. Dịch đã, đang và sẽ ảnh hưởng toàn diện đến tất cả các lĩnh vực kinh tế, xã hội của nước ta; ảnh hưởng tới tâm lý người dân trong xã hội, đặc biệt là lực lượng lao động, gây thiếu hụt lao động tức thời, gián đoạn chuỗi cung ứng và lưu chuyển thương mại, sản xuất kinh doanh bị đình trệ.

II. ẢNH HƯỞNG CỦA DỊCH TỚI KINH TẾ THẾ GIỚI VÀ KHU VỰC

1. Ảnh hưởng tới tăng trưởng kinh tế toàn cầu và khu vực

Nhìn chung, các tổ chức quốc tế đều đánh giá kinh tế thế giới năm 2020 tiếp tục xu hướng giảm, cộng với tác động từ dịch sẽ làm suy giảm nhanh hơn, đặc biệt tình trạng khi bệnh dịch kéo dài. Kinh tế Trung Quốc và toàn cầu sẽ nghiêm trọng, thiệt hại có thể lớn gấp 3 đến 4 lần so với dịch SARS³, lên tới 160 tỷ USD, vì một số lý do sau:

- Vai trò của kinh tế Trung Quốc hiện nay lớn hơn nhiều so với thời điểm diễn ra dịch SARS, chiếm khoảng 18% GDP toàn cầu (trước đây khoảng 4%).

- Tính liên kết, kết nối và phụ thuộc lẫn nhau giữa kinh tế Trung Quốc với kinh tế thế giới hiện nay chặt chẽ hơn nhiều so với thời điểm dịch SARS, nhất là về kết nối thương mại, đầu tư, du lịch, tài chính, giao thông. Hiệu ứng truyền thông sẽ khuếch đại tác động của dịch rộng và mạnh hơn do mức độ và phạm vi kết nối mạng tại Trung Quốc và trên thế giới sâu rộng hơn rất nhiều. Một số nền kinh tế thu hút nhiều khách du lịch Trung Quốc hoặc có quy mô thương mại lớn với Trung Quốc sẽ chịu tác động lớn, đặc biệt ở khu vực châu Á - Thái Bình Dương⁴. Dự kiến tăng trưởng kinh tế khu vực châu Á có thể giảm còn 4% so với

² Gồm: Công văn số 441/TTg-KGVX ngày 16/01/2020, Công điện khẩn số 121/CĐ-TTg ngày 23/01/2020, Chỉ thị số 05/CT-TTg ngày 28/01/2020 về việc phòng, chống dịch viêm đường hô hấp cấp do chủng mới của vi rút Corona gây ra; Chỉ thị số 06/CT-TTg ngày 31/01/2020 về việc tăng cường các biện pháp phòng, chống trước các diễn biến phức tạp mới của dịch viêm đường hô hấp cấp do chủng mới của virus corona gây ra.

³ Năm 2003, đại dịch SARS gây thiệt hại khoảng 40 tỷ USD

⁴ Trung Quốc chiếm hơn hai phần ba tăng trưởng của các nền kinh tế đang phát triển ở châu Á và đóng góp gần 80% ngành du lịch (Washington Post/Fitch).

mức 4,3% của năm 2019⁵, trong đó Singapore và Thái Lan có khả năng bị ảnh hưởng nhiều nhất trong ASEAN, tiếp đến là Hong Kong và Việt Nam⁶.

2. Những ngành, lĩnh vực chịu tác động của dịch

- Du lịch, thương mại, tiêu dùng, vận tải, nhất là ngành hàng không, bị tác động trực tiếp do việc hạn chế và cấm đi lại trong nội địa và giữa Trung Quốc với các quốc gia bên ngoài⁷.

- Một số chuỗi sản xuất, cung ứng toàn cầu và khu vực có cơ sở sản xuất tại Trung Quốc tạm thời bị gián đoạn, bị ảnh hưởng lớn nhất là chuỗi cung ứng thiết bị, linh kiện điện tử, điện thoại, công nghệ cao, phụ tùng ô tô.

- Lưu chuyển thương mại với Trung Quốc bị ảnh hưởng, gián đoạn do tạm thời đình trệ các chuỗi sản xuất - cung ứng cũng như hạn chế đi lại, giao thương giữa Trung Quốc và các quốc gia.

- Đầu tư quốc tế chịu tác động dưới hai góc độ: (i) Dòng đầu tư quốc tế vào Trung Quốc và đầu tư Trung Quốc ra nước ngoài; (ii) Cộng hưởng với các rủi ro địa chính trị, dịch khiến cho môi trường chính trị, kinh tế, xã hội toàn cầu càng trở nên bất trắc, thúc đẩy tâm lý phòng vệ, co lại, do đó làm suy yếu động lực đầu tư. Xu hướng phân tán rủi ro trong đầu tư quốc tế sẽ được đẩy mạnh hơn theo hướng dần di chuyển sản xuất ra khỏi Trung Quốc và sắp xếp lại mạng lưới sản xuất, chuỗi cung ứng khu vực và toàn cầu.

- Lĩnh vực bảo hiểm đang bị ảnh hưởng mạnh do gia tăng chi trả bồi thường thiệt hại do dịch gây ra, trước mắt là bảo hiểm du lịch, nhân thọ, kinh doanh; nếu dịch kéo dài, tác động lan rộng trên phạm vi toàn cầu, có khả năng bảo hiểm sẽ là khâu kích hoạt cú sốc tài chính toàn cầu.

- Giá dầu thế giới đã giảm xuống mức thấp nhất kể từ tháng 5/2019 (ngày 31/1/2020 là 51,48 USD/thùng) do lo ngại về: (i) giảm tăng trưởng kinh tế Trung Quốc; (ii) kỳ vọng tăng trưởng kinh tế toàn cầu tiếp tục chậm lại.

Như vậy, dịch đã ảnh hưởng trên phạm vi toàn cầu, gây gián đoạn chuỗi cung ứng nhiều sản phẩm hàng hóa của thế giới, đình trệ trong sản xuất kinh doanh; suy giảm nhu cầu tạm thời từ Trung Quốc đối với các sản phẩm hàng hóa, dịch vụ, ảnh hưởng tới tăng trưởng của khu vực và toàn cầu. Việt Nam có độ mở của nền kinh tế lớn và có đường biên giới dài với Trung Quốc, chắc chắn sẽ chịu những ảnh hưởng không nhỏ.

III. ẢNH HƯỞNG CỦA DỊCH ĐỐI VỚI KINH TẾ - XÃ HỘI VIỆT NAM

Ngoài việc bị ảnh hưởng từ tăng trưởng kinh tế toàn cầu và khu vực thì dịch còn ảnh hưởng tới các lĩnh vực kinh tế - xã hội của Việt Nam như sau:

1. Nông, lâm nghiệp và thủy sản: Khu vực nông, lâm nghiệp và thủy sản năm 2020 tiếp tục gặp nhiều khó khăn do: tình hình hạn hán, xâm nhập mặn, dịch

⁵ Theo Fitch Solutions Macro Research

⁶ Singapore hạ mức dự báo GDP năm 2020 xuống còn 0,9%, từ mức 1,4%, Hồng Kông có thể giảm tăng trưởng GDP 1,7 điểm %, Hàn Quốc và Việt Nam giảm 0,4 điểm %.

⁷ Khoảng 170 triệu lượt khách du lịch Trung Quốc ra nước ngoài mỗi năm, tạo ra doanh thu khoảng 260 tỷ USD

tả lợn châu Phi chưa được khống chế hoàn toàn, dịch cúm gia cầm H5N6, H5N1 trong thời gian tới, thẻ vàng xuất khẩu thủy sản khai thác biển do Ủy ban châu Âu đưa ra chưa được gỡ bỏ, dịch Covid-19. Tuy nhiên nếu nếu khống chế được dịch tả lợn châu Phi và chăn nuôi lợn hồi phục thì mức tăng trưởng ngành chăn nuôi sẽ tăng cao đặc biệt trong quý III và quý IV, hiệp định EVFTA được thông qua và sớm có hiệu lực thì hầu hết các sản phẩm nông, lâm nghiệp và thủy sản của Việt Nam nhập khẩu vào EU được hưởng ưu đãi thuế quan, khuyến khích, thúc đẩy sản xuất trong nước do tăng cầu từ thị trường, đặc biệt là các sản phẩm thủy sản và sản phẩm gỗ.

2. Sản xuất công nghiệp

Ngành công nghiệp điện - điện tử là các mặt hàng có kim ngạch xuất nhập khẩu lớn nhất giữa Việt Nam và Trung Quốc (máy vi tính, sản phẩm điện tử và linh kiện; điện thoại và linh kiện) khoảng 37,5 tỷ USD năm 2019 (xuất khẩu 17,8 tỷ USD và nhập khẩu là gần 19,7 tỷ USD). Trong đó, ngành công nghiệp điện tử Việt Nam nhập khẩu linh kiện điện tử chủ yếu từ Trung Quốc. Do đó, các biện pháp kiểm dịch sẽ gây ảnh hưởng đến nguồn cung ứng đầu vào phục vụ sản xuất cũng như thị trường tiêu thụ cho ngành điện tử Việt Nam, đặc biệt là ảnh hưởng đến nguồn linh phụ kiện đầu vào cho sản xuất trong nước.

- Đối với ngành da giày, nếu dịch diễn biến phức tạp kéo dài sang quý II sẽ ảnh hưởng đến nguồn nguyên phụ liệu của Việt Nam nhập khẩu từ Trung Quốc đặc biệt là các doanh nghiệp có quy mô nhỏ phải nhập khẩu nguyên phụ liệu theo đường biên giới (đường bộ), ảnh hưởng đến kim ngạch xuất khẩu của toàn ngành da giày Việt Nam.

- Ngành dệt may Việt Nam phải nhập khẩu số lượng lớn nguyên liệu dệt may từ thị trường Trung Quốc để phục vụ sản xuất và xuất khẩu. Do vậy, nếu dịch kéo dài sẽ khiến các doanh nghiệp sản xuất và xuất khẩu dệt may của Việt Nam khó khăn trong việc tìm kiếm nguồn nguyên vật liệu đầu vào, tăng chi phí sản xuất. Năm 2019, kim ngạch xuất khẩu hàng dệt may của Việt Nam sang Trung Quốc đạt 4,2 tỷ USD (đứng thứ 5 sau Hoa Kỳ, EU, Nhật Bản, Hàn Quốc), chiếm 10,8% kim ngạch xuất khẩu cả nước.

- Các doanh nghiệp sản xuất thép trong nước nói chung về cơ bản chịu ảnh hưởng không lớn. Tuy nhiên, dự án sản xuất thép của Công ty TNHH Khoáng sản và Luyện kim Việt Trung (VTM) sẽ bị ảnh hưởng nặng nề, một dự án khác của ngành Khoáng sản là Dự án luyện đồng tại Lào Cai cũng sẽ gặp khó khăn do phải nhập khẩu hàng hóa qua cửa khẩu đường bộ tại Lào Cai.

3. Đầu tư

Dịch Covid-19 ảnh hưởng trực tiếp tới nông nghiệp, công nghiệp, xây dựng, thương mại, dịch vụ, do đó khi khu vực sản xuất bị ảnh hưởng, hoạt động đầu tư sẽ ngay lập tức bị tác động làm giảm đầu tư của toàn nền kinh tế trong ngắn hạn và dài hạn, đặc biệt là đầu tư của khu vực có vốn đầu tư nước ngoài và khu vực

ngoài nhà nước. Các nhà đầu tư mới dừng tìm kiếm cơ hội đầu tư, nhất là đầu tư FDI, ảnh hưởng tới thu hút đầu tư trong thời gian tới. Đối với các dự án đã đầu tư có khả năng sẽ hoãn lại việc tăng vốn đầu tư.

4. Khách quốc tế đến Việt Nam

Khách Trung Quốc đến nước ta bình quân 1 quý năm 2019 khoảng 1,45 triệu khách. Trong tháng 1/2020, lượng khách Trung Quốc đến nước ta là 644 nghìn lượt khách. Với các biện pháp hạn chế tạm thời của ta thì không có khách Trung Quốc đến nước ta giai đoạn có dịch.

Cũng do ảnh hưởng bởi dịch Covid-19, số lượng khách từ các quốc gia khác nhập cảnh vào nước ta cũng sẽ giảm mạnh do Việt Nam là nước có biên giới đường bộ với Trung Quốc và đã có người nhiễm virus Corona. Ước tính số lượng khách từ các quốc gia này sẽ giảm khoảng 50%-60% trong giai đoạn có dịch.

Điều tra chi tiêu của khách quốc tế đến Việt Nam, bình quân 1 khách Trung Quốc đến nước ta chi tiêu bình quân khoảng 743,6 USD, các khách đến từ các quốc gia khác chi tiêu bình quân 1.141,5 USD/khách, do vậy nếu dịch kéo dài hết quý I, thiệt hại về doanh thu từ khách quốc tế năm 2020 là khoảng 2,3 tỷ USD, nếu dịch kéo dài hết quý 2, thiệt hại sẽ khoảng 5 tỷ USD.

5. Vận tải

Vận tải hàng không bị ảnh hưởng nặng nề do những tác động của dịch gây ra. Trước đây trung bình mỗi ngày có khoảng trên 80 chuyến bay qua lại giữa Việt Nam và Trung Quốc, trong thời gian dịch thì đã hủy toàn bộ chuyến. Vận tải đường bộ và đường sắt, xe buýt, taxi cũng bị sụt giảm về sản do ảnh hưởng lượng khách đi du lịch, lễ hội giảm. Các dịch vụ hỗ trợ vận tải cũng sẽ giảm theo, đặc biệt là dịch vụ hỗ trợ vận tải ngành hàng không như dịch vụ quản lý bay, dịch vụ cảng hàng không sẽ bị ảnh hưởng.

6. Các ngành dịch vụ khác

Các cơ sở lưu trú, du lịch gặp nhiều khó khăn do khách hàng hủy tour, hủy đặt phòng. Hoạt động kinh doanh nhà hàng trầm lắng do tâm lý người dân ngại đến những nơi đông người. Tuy nhiên dịch vụ gọi ship đồ ăn uống tăng do tâm lý người dân ngại ra ngoài ăn uống; hoạt động thương mại điện tử, các hoạt động như giáo dục trực tuyến được ưu tiên lựa chọn, vì vậy nhu cầu đối với hoạt động mua sắm online, giáo dục online có thể gia tăng.

7. Xuất, nhập khẩu hàng hóa

Về cơ bản kim ngạch xuất, nhập khẩu giảm. Trong trường hợp dịch kết thúc cuối quý I/2020 ước tính quý I kim ngạch xuất khẩu đạt 53,9 tỷ USD, giảm 8,3% so với cùng kỳ năm trước, trong đó kim ngạch xuất khẩu sang thị trường Trung Quốc đạt 6,8 tỷ USD, giảm 9,5% so với cùng kỳ năm trước. Kim ngạch nhập khẩu đạt 55,5 tỷ USD, giảm 3,2% so với cùng kỳ năm trước, trong đó nhập khẩu từ Trung Quốc đạt kim ngạch 14,0 tỷ USD, giảm 13,6%.

Trong trường hợp dịch kéo dài hết quý II/2020 thì ước tính quý II đạt kim ngạch 58,5 tỷ USD, giảm 8,1%; kim ngạch nhập khẩu đạt 61,0 tỷ USD, giảm 3,1% so với cùng kỳ năm trước.

8. Chỉ số giá tiêu dùng

Dịch làm giá thiết bị y tế dùng cho công tác phòng chống lây nhiễm dịch (khẩu trang, dung dịch sát khuẩn, chất tẩy rửa..) và giá thuốc y tế, giá điện sinh hoạt tăng do nhu cầu tiêu dùng tăng. Giá thực phẩm tươi sống, dịch vụ ăn uống ngoài gia đình, dịch vụ du lịch, khách sạn, dịch vụ vui chơi, giải trí sẽ giảm trong ngắn hạn (Quý I/2020).

Nếu dịch kéo dài giá xăng dầu trong nước có xu hướng giảm theo giá xăng dầu thế giới. Do vậy trong dự báo trong trường hợp dịch kết thúc trong Quý I/2020 thì CPI bình quân năm 2020 so năm 2019 tăng 3,96%, kết thúc trong quý II/2020 dự báo CPI bình quân năm 2020 so năm 2019 tăng 4,86%.

9. Doanh nghiệp, nhất là doanh nghiệp nhỏ và vừa, hợp tác xã

Doanh nghiệp nhỏ và vừa, hợp tác xã với năng lực tài chính, sản xuất còn nhiều hạn chế là đối tượng chịu nhiều tác động trực tiếp và gián tiếp nhất từ dịch trong tất cả các khâu từ tiêu thụ sản phẩm, doanh thu, nguồn vốn cho tái sản xuất, khả năng thanh khoản, thực hiện nghĩa vụ tài chính, huy động lao động, chi phí đầu vào...

Nhiều doanh nghiệp trong nước có sử dụng chuyên gia quản lý, chuyên gia kỹ thuật Trung Quốc cũng gặp khó khăn trong việc ổn định nhân lực, triển khai sản xuất sau Tết nguyên đán Canh Tý, kể cả trong trường hợp thay thế lao động từ Đài Loan.

Dự báo số lượng doanh nghiệp thành lập mới có xu hướng giảm ở hầu hết các lĩnh vực so với cùng kỳ năm 2019 (15/17 ngành), trong đó giảm mạnh lĩnh vực nghệ thuật, vui chơi và giải trí (giảm 23%); Bán buôn, bán lẻ, sửa chữa ô tô, xe máy (giảm 11,8%), Dịch vụ lưu trú và ăn uống (giảm 14,5%) dẫn tới số lao động đăng ký mới giảm mạnh như nghệ thuật, vui chơi và giải trí (giảm 50,2%), vận tải kho bãi (giảm 37,9%).

10. Một số tình hình xã hội

Tình hình lao động, việc làm quý I năm 2020 cơ bản diễn ra bình thường, tỷ lệ tham gia lực lượng lao động giảm nhẹ so với cùng kỳ quý trước. Tuy nhiên lao động là người Trung Quốc, Đài Loan và Hồng Kông gặp nhiều khó khăn, trở ngại khi quay trở lại làm việc do dịch cúm như các biện pháp cách ly, xin visa, thay đổi quota lao động, kỳ thị dịch ... (khoảng trên 11/40 nghìn lao động Trung Quốc chưa quay trở lại làm việc tại 56 địa phương), lao động trong nước phải làm tăng ca bù cho lượng lao động đang thiếu hụt này; lao động trong ngành dịch vụ ăn uống, nhà hàng, du lịch lữ hành giảm giờ làm, bị mất việc.

Tính đến 16h50 ngày 08/02/2020, có 57 địa phương cho học sinh nghỉ thêm một tuần (10-16/2), điều này giúp ngăn chặn dịch lây lan nhưng ảnh hưởng đến

việc học tập của học sinh, sinh viên, nhiều lao động phải nghỉ việc, một số phải làm việc tại nhà để trông con.

Tóm lại:

Từ các ảnh hưởng nêu trên, trong trường hợp không chế được dịch trong Quý I/2020 thì tăng trưởng của ta dự báo là **6,25%** giảm 0,55 điểm % so với nghị quyết 01/NQ-CP của Chính phủ, trong đó quý I tăng 4,52%; quý II tăng 6,08%; quý III tăng 6,92% và quý IV tăng 6,81%.

Trường hợp dịch được không chế trong Quý II/2020 thì tăng trưởng của ta dự báo là **5,96%** giảm 0,84 điểm % so với nghị quyết 01/NQ-CP của Chính phủ và giảm 0,29 điểm % so với kịch bản không chế được dịch trong Quý I/2020, trong đó quý I tăng 4,52%; quý II tăng 5,1%; quý III tăng 6,70% và quý IV tăng 6,81%.

IV. ĐỊNH HƯỚNG VÀ CÁC NHÓM GIẢI PHÁP ỨNG PHÓ TRONG BỐI CẢNH DỊCH

Trước tình hình diễn biến và ảnh hưởng của dịch, các quốc gia trong khu vực có cùng phản ứng là: (i) ưu tiên cao nhất cho ngăn chặn và dập dịch sớm nhất có thể, (ii) đồng thời triển khai các biện pháp giảm thiểu tác động của dịch, (iii) chuẩn bị cho giai đoạn “hậu dịch” cả về y tế, kinh tế, xã hội và đối ngoại. Ví dụ như

- Trung Quốc thực hiện các biện pháp nới lỏng trong ngắn hạn để ổn định nền kinh tế, như tung ra thị trường hơn 240 tỷ đô la thông qua hợp đồng mua lại trên hệ thống ngân hàng để tạo thanh khoản; yêu cầu các tổ chức tài chính duy trì cho vay đối với các công ty nhỏ để họ có thể duy trì hoạt động kinh doanh; khuyến khích cho vay tín dụng, cho vay trung và dài hạn, rút ngắn thời gian xem xét các đơn xin vay và giải ngân các khoản vay trong vòng hai ngày để các doanh nghiệp liên quan chống chọi với ảnh hưởng của dịch; trì hoãn thanh toán các khoản vay; giảm lãi suất vay và miễn lãi quá hạn cho các khoản vay, cung cấp các khoản vay mới cho các công ty có thanh khoản thấp; cắt giảm thuế hàng hóa nhập khẩu từ Mỹ nhằm bảo đảm nguồn cung; giảm chi phí đầu vào như khấu trừ thuế và miễn, giảm tiền thuê đất cho các doanh nghiệp; thành phố Bắc Kinh và Tô Châu cho phép chậm nộp bảo hiểm xã hội, miễn lệ phí hành chính, giảm tiền thuê đất thuộc sở hữu nhà nước.

- Thái Lan công bố các biện pháp mới để thúc đẩy nền kinh tế, hạ lãi suất từ 1,25% xuống 1%, giảm điều kiện kinh doanh, tăng miễn thuế doanh nghiệp cho cả doanh nghiệp nhỏ và vừa, các dự án quy mô lớn, nới lỏng các điều khoản trả nợ, gia hạn thời hạn nộp thuế thu nhập cá nhân từ tháng 3 đến tháng 6.

- Singapore đang chuẩn bị một gói tài chính để đối phó (dự kiến công bố ngày 18/2/2020) và đã công bố một loạt các biện pháp cho ngành du lịch, bao gồm miễn lệ phí giấy phép cho khách sạn, đại lý du lịch và hướng dẫn viên du lịch, đầu tư các dự án hạ tầng quy mô lớn. Malaysia đang cân nhắc việc đưa ra gói kích thích kinh tế. Philippines đã cắt giảm lãi suất 0,25 điểm phần trăm xuống 3,75%, giảm lãi suất mua đảo ngược, lãi suất cho vay và tiền gửi qua đêm.

Phản ứng của Chính phủ Việt Nam trước dịch thời gian qua được quốc tế đánh giá là rất kịp thời, nhanh, quyết liệt và hiệu quả. Các bộ, cơ quan trung ương và địa phương, trong đó các Bộ: Y Tế, Công Thương, Nông nghiệp và Phát triển nông thôn, Ngoại giao và Ngân hàng Nhà nước thực hiện nghiêm túc các chỉ đạo, điều hành của Chính phủ, Thủ tướng Chính phủ và Ban Chỉ đạo Quốc gia, có những hành động kịp thời, hiệu quả đã góp phần quan trọng phòng, chống và kiểm soát dịch, ổn định tâm lý xã hội, hỗ trợ duy trì sản xuất, kinh doanh, cơ bản đáp ứng yêu cầu về y tế, kinh tế, xã hội và đối ngoại trong bối cảnh khó khăn của dịch.

Tuy nhiên để đạt được mục tiêu mà Chính phủ, Thủ tướng Chính phủ đã đặt ra là không thay đổi mục tiêu phát triển kinh tế - xã hội năm 2020, trong bối cảnh chịu thêm các ảnh hưởng từ hạn hán, xâm nhập mặn, dịch khác trên gia súc và gia cầm, trên cơ sở đánh giá của các doanh nghiệp nếu tình hình nguồn cung nguyên liệu đầu vào và thị trường xuất khẩu không sớm được cải thiện thì khả năng cầm cự chỉ hết tháng 2/2019, Bộ Kế hoạch và Đầu tư đề xuất phương châm, định hướng thực hiện và kiến nghị các nhóm giải pháp cụ thể cần quyết liệt làm ngay trong thời gian tới như sau:

1. Phương châm thực hiện: “Không thay đổi mục tiêu, bình tĩnh, không chủ quan, chủ động sớm dự liệu giải pháp”

a) Bảo đảm thực hiện nghiêm, đồng bộ, toàn diện các giải pháp Chính phủ, Thủ tướng Chính phủ yêu cầu, bảo đảm hiệu quả của từng giải pháp cũng như hiệu quả cộng hưởng của các nhóm giải pháp trong phòng, chống và kiểm soát dịch;

b) Đề cao trách nhiệm và tiến độ xử lý, thực hiện các giải pháp, phải quyết liệt, nhanh, hiệu quả, dự liệu sớm để đi trước một bước diễn biến của dịch;

c) Rút ngắn tối đa thời gian thực hiện các quy định, tạo mọi điều kiện để (i) ổn định tâm lý, phòng, chống và kiểm soát dịch hiệu quả; (ii) kịp thời hỗ trợ khắc phục thiệt hại do dịch gây ra trong thời gian xảy ra dịch, duy trì sản xuất và tiêu dùng; (iii) khôi phục sản xuất và thúc đẩy tăng trưởng sau khi dịch kết thúc;

d) Hạn chế tối đa ảnh hưởng kép/cộng hưởng từ dịch do virus Corona và những khó khăn nội tại của nền kinh tế, tác động của thiên nhiên.

2. Định hướng thực hiện

Trong bối cảnh khó khăn của dịch, cần ưu tiên triển khai đồng bộ các nhóm nhiệm vụ, giải pháp phòng, chống dịch đề ra tại công văn số 79-CV/TW ngày 29/01/2020 của Ban Bí thư Trung ương Đảng; Chỉ thị số 05/CT-TTg ngày 28/01/2020; Công điện số 121/CD-CP ngày 23/01/2020 và Quyết định số 173/QĐ-TTg ngày 01/02/2020 của Thủ tướng Chính phủ.

Kết hợp nhuần nhuyễn 3 nhiệm vụ: tổ chức chống dịch; thông tin, tuyên truyền và tăng cường kiểm tra, giám sát, xử lý nghiêm mọi hành vi lợi dụng tình hình dịch để trục lợi; ổn định tâm lý, củng cố niềm tin, tạo đồng thuận xã hội trong việc chung tay tham gia phòng, chống dịch.

Đồng thời tích cực phân đầu, đẩy nhanh tiến độ triển khai các nhiệm vụ, giải pháp đề ra tại Nghị quyết số 01/NQ-CP và 02/NQ-CP của Chính phủ, trong đó các Cơ quan cần hết sức chủ động, rà soát, sắp xếp lại thứ tự ưu tiên, lựa chọn các nhiệm vụ trọng yếu cần chỉ đạo đẩy nhanh tiến độ thực hiện.

3. Một số nhóm giải pháp cụ thể như sau:

a) Tập trung ưu tiên các biện pháp phòng, chống và kiểm soát dịch

- Các cấp, các ngành, các địa phương thực hiện nghiêm túc chỉ đạo của Ban Bí thư Trung ương Đảng, Chính phủ và Thủ tướng Chính phủ về việc phòng, chống dịch Covid-19 nêu trên.

- Chú trọng công tác truyền thông, tổ chức thông tin, tuyên truyền kịp thời và hiệu quả; đấu tranh quyết liệt với những thông tin thất thiệt, thiếu chính xác, nhất là trên môi trường mạng để củng cố niềm tin, giảm thiểu sự hoang mang, ổn định tâm lý của người dân và các nhà đầu tư, tạo đồng thuận xã hội, phát huy sức mạnh tổng hợp, chung sức, đồng lòng, tham gia phòng, chống, kiểm soát thành công dịch.

- Các bộ, ngành và địa phương triển khai đồng bộ nhóm giải pháp phòng, chống dịch, trong đó tập trung: (i) Tăng cường công tác kiểm dịch động thực vật, phòng chống H5N1, H5N6, cấm nhập khẩu động vật hoang dã vào Việt Nam; (ii) Tổ chức thực hiện tốt công tác khử trùng, khử khuẩn, bảo đảm an toàn, vệ sinh các không gian công cộng, nhất là tại trường học, bệnh viện; (iii) Tổ chức khám sàng lọc ban đầu; cách ly, xác định các trường hợp nghi ngờ có triệu chứng nhiễm bệnh; (iv) Phối hợp các tổ chức y tế quốc tế nghiên cứu trong và ngoài nước cập nhật tình hình, phác đồ điều trị và tổ chức điều trị cho các trường hợp đã xác định nhiễm bệnh; (v) Rà soát, đánh giá chính xác về nguồn dự phòng, năng lực sản xuất và nhu cầu sử dụng thực tế vật tư phục vụ công tác phòng, chống dịch để đảm bảo đủ nguồn cung, ổn định giá bán, phục vụ nhân dân; triển khai ngay các công tác về đầu thầu thuốc, bảo đảm đủ cung ứng.

b) Các giải pháp hỗ trợ, ổn định đời sống nhân dân, tháo gỡ khó khăn để duy trì sản xuất, kinh doanh trong thời gian dịch Covid-19 đang diễn ra

- Giao Ngân hàng Nhà nước phối hợp với các cơ quan liên quan nghiên cứu ngay một số gói chính sách tín dụng hỗ trợ cho các doanh nghiệp nhỏ và vừa, hợp tác xã, nông dân chịu ảnh hưởng của dịch, như: hỗ trợ thanh khoản, duy trì cho vay, miễn giảm lãi suất cho vay, khoan nợ, giãn nợ, nới lỏng các điều khoản trả nợ, đẩy nhanh quá trình và thời gian xem xét các đơn xin vay và giải ngân các khoản vay, miễn lãi quá hạn các khoản vay...; báo cáo Thủ tướng Chính phủ trong tháng 2 năm 2020.

- Giao Bộ Tài chính báo cáo Thủ tướng Chính phủ trong tháng 02 năm 2020: (i) Đánh giá tình hình thu, chi ngân sách nhà nước do ảnh hưởng của dịch Covid-19 và kiến nghị các giải pháp bảo đảm cân đối thu chi trong năm 2020; (ii) Nghiên cứu các giải pháp, chính sách thuế hỗ trợ doanh nghiệp nhỏ và vừa; doanh nghiệp logistics, doanh nghiệp bán lẻ, doanh nghiệp sản xuất, chế biến hàng nông

lâm thủy sản, dịch vụ, du lịch, như: gia hạn thời hạn nộp thuế thu nhập cá nhân, miễn tiền phạt chậm nộp thuế khi doanh nghiệp đã nộp đủ thuế, miễn, giảm thuế xuất nhập khẩu hàng hóa trực tiếp phục vụ công tác chống dịch, khấu trừ thuế...; miễn, giảm tiền thuê đất của nhà nước cho doanh nghiệp và người dân chịu ảnh hưởng của dịch trong thời gian diễn ra dịch, kéo dài thời gian, giãn tiến độ nộp tiền thuê đất sau khi dịch được kiểm soát; giảm giá thuê đất, mặt bằng cho các doanh nghiệp logistics, doanh nghiệp bán lẻ để kịp thời hỗ trợ các dịch vụ hậu cần, lưu thông, kho lạnh, bảo quản hàng hóa, tiêu thụ nông lâm thủy sản, thúc đẩy và tăng cầu nội địa trong thời gian chịu ảnh hưởng của dịch.

- Giao các Bộ: Công Thương, Tài chính, Nông nghiệp và Phát triển nông thôn với các đơn vị liên quan nghiên cứu trình Thủ tướng Chính phủ trong tháng 02 năm 2020: (i) các giải pháp cụ thể để tiếp tục bảo đảm thông quan hàng hóa xuất nhập khẩu qua cửa khẩu; giải pháp về thủ tục, quy trình, giấy phép thông quan bảo đảm an toàn cho các lao động phục vụ công tác vận tải tại các cửa khẩu tiếp giáp với Trung Quốc; (ii) các giải pháp cắt giảm chi phí đầu vào cho doanh nghiệp thông qua việc hỗ trợ giảm mức phí điện, nước cho các doanh nghiệp đang phải tạm ngừng sản xuất kinh doanh do dịch; kịp thời chấn chỉnh, xử lý nghiêm khắc các hành vi lạm dụng chính sách kiểm soát dịch để gây khó dễ cho doanh nghiệp trong hoạt động thông quan hàng hóa để loại bỏ chi phí không chính thức của doanh nghiệp; (iii) các giải pháp tăng cường truy xuất nguồn gốc cho các sản phẩm nông sản để xuất khẩu chính ngạch sang thị trường Trung Quốc và các nước khác.

- Giao Bộ Lao động, Thương Binh và Xã hội phối hợp với các đơn vị liên quan rà soát ngay tình hình sử dụng lao động của các doanh nghiệp, nhất là doanh nghiệp đang thiếu hụt nhân công do lao động Trung Quốc chưa quay trở lại làm việc, đề xuất các giải pháp khắc phục tình trạng thiếu hụt lao động tạm thời, báo cáo Thủ tướng Chính phủ trong tháng 02 năm 2020.

- Giao các Bộ, cơ quan: Kế hoạch và Đầu tư, Thông tin truyền thông, Khoa học công nghệ, Công thương và Ngân hàng Nhà nước nghiên cứu các giải pháp thúc đẩy mạnh doanh nghiệp phát triển và ứng dụng khoa học công nghệ trong thương mại điện tử, giao vận, chuyển phát, thanh toán điện tử trên môi trường số.

- Bộ Ngoại giao và các cơ quan liên quan, một số tỉnh biên giới tiếp tục đẩy mạnh công tác đối thoại với các đối tác, kịp thời xử lý, tháo gỡ các khó khăn, vướng mắc trong hoạt động xuất nhập khẩu hàng hóa nông sản do tác động của việc áp dụng các biện pháp kiểm soát dịch Covid-19.

- Các bộ, cơ quan trung ương và địa phương khẩn trương hoàn tất thủ tục đầu tư các dự án, phân bổ và giao kế hoạch vốn đầu tư phát triển năm 2020 cho từng dự án làm cơ sở đẩy nhanh tiến độ thực hiện và giải ngân vốn đầu tư. Các bộ, ngành và địa phương. Nghiên cứu, tạo điều kiện cụ thể về chính sách để các công trình lớn đã được hoàn thành trong năm 2019 được phát huy tối đa công suất thiết kế, tạo thêm động lực tăng trưởng cho năm 2020.

c) Giải pháp hỗ trợ phục hồi sản xuất, kinh doanh, thúc đẩy tăng trưởng sau khi kiểm soát, dập dịch thành công

Qua đợt dịch Covid-19, nền kinh tế bộc lộ rõ hơn những điểm mạnh và điểm yếu, đặc biệt là về cơ cấu kinh tế và khả năng chống chịu trước tác động lớn từ bên ngoài. Do vậy, cần phải đẩy nhanh các giải pháp tái cơ cấu nền kinh tế cả trước mắt và lâu dài. Sau đây là một số giải pháp chủ yếu:

- Các bộ, ngành và địa phương rà soát các thiệt hại về kinh tế - xã hội do dịch gây ra; đề xuất, kiến nghị các giải pháp hỗ trợ nhằm phục hồi sản xuất, kinh doanh, ổn định đời sống nhân dân, thúc đẩy tăng trưởng kinh tế.

- Tiếp tục điều hành đồng bộ, linh hoạt các chính sách vĩ mô; điều hành chính sách tiền tệ chủ động, linh hoạt, thận trọng, phù hợp chính sách tài khóa và các chính sách kinh tế vĩ mô khác nhằm kiểm soát lạm phát, duy trì ổn định kinh tế vĩ mô, ổn định thị trường tiền tệ và ngoại hối. Triển khai nhanh, quyết liệt các giải pháp cải cách, cải thiện môi trường kinh doanh, nâng cao năng lực cạnh tranh quốc gia, tập trung trước hết vào tạo điều kiện thuận lợi hơn, hỗ trợ và khuyến khích mạnh mẽ hơn đối với phát triển kinh tế tư nhân.

- Các Bộ, ngành, địa phương khẩn trương đánh giá việc thực hiện cơ cấu lại nền kinh tế thời gian qua, từ đó đề ra giải pháp cụ thể, thiết thực để đẩy nhanh quá trình cơ cấu lại nền kinh tế và trong từng ngành, lĩnh vực theo hướng ít phụ thuộc hơn, tăng cường khả năng chống chọi và thích ứng với các biến động tốt hơn; khơi dậy nội lực trong nước, xây dựng một nền kinh tế độc lập, tự chủ, đủ sức chống chịu với các biến động bên ngoài.

- Bộ Công Thương chủ trì, phối hợp với các Bộ, ngành liên quan nhanh chóng cơ cấu lại thị trường xuất khẩu theo hướng đa dạng hóa thị trường, không phụ thuộc vào một thị trường, đáp ứng tiêu chuẩn hàng hóa cao về xuất xứ hàng hóa, chỉ dẫn địa lý; thúc đẩy công nghiệp chế biến nông sản. Phát triển nhanh, chuyên sâu một số ngành công nghiệp nền tảng, chiến lược có lợi thế cạnh tranh; thúc đẩy công nghiệp chế biến thực phẩm. Thúc đẩy tăng năng suất, chất lượng trên cơ sở đổi mới sáng tạo, công nghệ, năng lực quản trị và chuyển đổi số, đặc biệt là trong chế biến, chế tạo của khu vực doanh nghiệp Việt.

- Bộ Công Thương, Bộ Nông nghiệp và Phát triển nông thôn rà soát tổng thể các mặt hàng, sản phẩm hiện đang có mức độ phụ thuộc nhiều vào một thị trường (bao gồm cả thị trường xuất khẩu và thị trường đầu vào, nguồn cung nguyên liệu), xây dựng, triển khai phương án, lộ trình phù hợp chuyển sang thị trường và sản xuất trong nước hoặc thị trường, nguồn cung từ các đối tác khác để giảm dần phụ thuộc vào một thị trường, đối tác. Chú trọng phát triển các sản phẩm xuất khẩu mới, sản phẩm sáng tạo, sản phẩm có hàm lượng công nghệ cao, các mặt hàng xuất khẩu thân thiện môi trường.

- Bộ Kế hoạch và Đầu tư chủ trì, phối hợp với các Bộ, ngành liên quan nghiên cứu, đề xuất các phương án kích cầu nhằm bảo đảm giữ vững mục tiêu

tăng trưởng. Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch phối hợp với Bộ Ngoại giao, Bộ Công an khẩn trương xây dựng, triển khai thực hiện chương trình kích cầu, giảm giá du lịch để thu hút khách trở lại. Xem xét khả năng miễn lệ phí, đơn giản thủ tục visa cho khách du lịch trọn gói đi theo đoàn do các công ty lữ hành quốc tế phục vụ. Nghiên cứu giảm giá, miễn phí vé, phí tham quan từ trong thời gian diễn ra dịch và 2-3 tháng sau thời gian kiểm soát dịch để kích cầu du lịch sau khi dịch được kiểm soát.

- Đẩy mạnh khai thác và phát triển thị trường nội địa, nâng cao sức tiêu dùng trong nước và phát triển thương hiệu Việt. Khơi dậy nội lực trong nước, khuyến khích doanh nghiệp Việt Nam phát triển, khuyến khích hàng hóa do người Việt Nam sản xuất. Ưu tiên phát triển hệ sinh thái dịch vụ, trong đó tập trung vào một nhóm các lĩnh vực dịch vụ trên cơ sở áp dụng đồng bộ công nghệ và nền tảng công nghệ thông tin đảm bảo thích ứng với cuộc cách mạng công nghiệp lần thứ tư như kinh tế chia sẻ, kinh tế số. Đẩy mạnh các hoạt động ứng dụng công nghệ trong thương mại nhất là thương mại điện tử, dịch vụ giao vận và chuyển phát.

- Khẩn trương hoàn thành thủ tục các dự án đầu tư công quy mô lớn, quan trọng, đa mục tiêu, kịp thời khắc phục các tác động tiêu cực từ biến đổi khí hậu, nước biển dâng nhằm hỗ trợ sản xuất, ổn định đời sống nhân dân, tác động lan tỏa đến phát triển kinh tế - xã hội các địa phương, vùng, miền và ngành, lĩnh vực. Tăng cường trách nhiệm người đứng đầu để có thể sớm khởi công, triển khai thực hiện ngay các dự án đầu tư công quan trọng quốc gia như đường bộ cao tốc Bắc - Nam, sân bay Long Thành, đường ven biển từ Quảng Ninh đến Nghệ An, các dự án giao thông và thủy lợi giữ nước ngọt tại vùng đồng bằng sông Cửu Long. Nghiên cứu, đề xuất, trình cấp có thẩm quyền quyết định việc chuyển đổi hình thức đầu tư của một số dự án hạ tầng BOT nhằm vừa đẩy mạnh kích cầu đầu tư công lành mạnh thời kỳ “hậu dịch”, không ảnh hưởng đến ổn định vĩ mô, vừa sớm có thêm các công trình hạ tầng thiết yếu, tạo tác động lan tỏa đến tăng trưởng kinh tế nhanh, bền vững.

Trên đây là nội dung Báo cáo Đánh giá ảnh hưởng của dịch Covid-19 đối với phát triển kinh tế - xã hội Việt Nam, Bộ Kế hoạch và Đầu tư sẽ tiếp tục rà soát, cập nhật báo cáo Chính phủ./.

Nơi nhận:

- Như trên;
- TTgCP và các Phó TTgCP;
- Văn phòng Chính phủ;
- Bộ KHĐT: Lãnh đạo Bộ;
- Các đơn vị thuộc Bộ (bản điện tử);
- Lưu VT, Vụ TH (3b)

BỘ TRƯỞNG

Nguyễn Chí Dũng